

Đề bài
Trong bài

Bài thơ về tiểu đội xe không kính

nhà thơ Phạm Tiến Duật đã ca
ngợi những chiến sĩ lái xe trên đường
Trường Sơn thời chống Mỹ cứu nước:

Không có kính không phải vì xe không có kính
Bom giạt, bom rung kính vỡ đi rồi,
Ung dung buồng lái ta ngồi
Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng

.....

Không có kính, ừ thì có bụi,
Bụi phun tóc trắng như người già
Chưa cần rửa, phì phèo châm điếu thuốc.
Nhìn nhau một lần cười ha ha.

Hãy phân tích các đoạn thơ trên.

Bài làm

Cuộc kháng chiến chống Mĩ cứu nước đầy cam go và oanh liệt của nhân dân đã kết thúc thắng lợi. Trong *mưa bom bão đạn* trên tuyến đường Trường Sơn trước đây có bao kỉ tích xảy ra. Một trong những thần thoại của thế kỉ XX là hình ảnh những đoàn xe không có kính vẫn băng ra trận tuyến, góp phần vào nên những kỉ tích của dân tộc. Xúc động trước hiện thực lớn lao đó của đồng đội, Phạm Tiến Duật đã sáng tác *Bài thơ về tiểu đội xe không kính*. Trong bài ca người lính độc đáo này tác giả đã bộc lộ cảm xúc, suy nghĩ của mình về những chiến sĩ lái xe, về dân tộc và đất nước.

*Không có kính không phải vì xe không có kính
Bom giạt, bom rung kính vỡ đi rồi,
Ung dung buồng lái ta ngồi
Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng*

*Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng
Nhìn thấy con đường chạy thẳng vào tim
Thấy sao trời và đột ngột cánh chim
Như sa như ùa vào buồng lái.*

*Không có kính, ừ thì có bụi,
Bụi phun tóc trắng như người già
Chưa cần rửa, phì phèo châm điếu thuốc.
Nhìn nhau một lần cười ha ha.*

Tìm hiểu bài thơ và đặc biệt là ba đoạn thơ trên ta sẽ cảm nhận được cái hay, cái đẹp kì diệu của thơ ca Việt Nam thời chống Mĩ cứu nước.

Phải công nhận *Bài thơ về tiểu đội xe không kính* khá độc đáo, ngộ nghĩnh, trẻ trung, chứa chan ý nghĩa. Mở đầu bài thơ, tác giả viết:

Không có kính không phải vì xe không có kính

Lời thơ giản dị, ngộ ngộ, cách lí giải đơn giản về hiện tượng xe không có kính tạo thú vị cho người đọc. Cảm hứng thơ bắt đầu từ hiện thực ác liệt nơi chiến trường:

Bom giạt, bom rung kính vỡ đi rồi,

Thì ra là do bom giạt, bom rung nên *kính vỡ đi rồi*. Câu thơ bình thản nhưng hình ảnh thơ cho ta hình dung sự tàn phá của bom đạn trên những con đường Trường Sơn một thời gian đã qua. Hoàn cảnh bom đạn đó dễ cướp đi mạng sống của người lái xe, ấy vậy mà, thái độ của anh lính lái xe thật bất ngờ, độc đáo:

*Ung dung buồng lái ta ngồi
Nhìn đất, nhìn trời, nhìn thẳng*

Từ gọi tả *ung dung*, điệp từ *nhìn* câu thơ với nhịp 2/2 diễn tả với sự thản nhiên, tự tin của người chiến sĩ. Các anh vẫn bám xe, làm tròn nhiệm vụ với tinh thần miền Nam ruột thịt. Giọng thơ trẻ trung pha chút ngang tàng của người lính. Nhà thơ Tố Hữu viết về đề tài này:

*Mưa bom bão đạn lòng thanh thản
Nhặt với com miệng vẫn cười.*

Hình ảnh con người Việt Nam trong thời chống Mỹ thật gian khổ, thật anh hùng, đẹp như thần thoại là vậy. Trong khổ thơ kể, tác giả tiếp tục tả tình huống của những người lính lái xe.

*Nhìn thấy gió vào xoa mắt đắng
Nhìn thấy con đường chạy thẳng vào tim
Thấy sao trời và đột ngột cánh chim
Như sa như ùa vào buồng lái.*

Khó khăn gian khổ đến khi *xe không có kính* những người lái không kêu ca than vãn, vẫn lái xe bon bon ra phía trước. Thực ra gió mạnh thổi thốc vào mắt khi không có kính chắn, không đảm bảo an toàn cho người lái xe nhưng tác giả dùng từ nhẹ đi *gió xoa mắt đắng*. Nói cách khác người lính vẫn chủ động trước mọi hoàn cảnh khắc nghiệt. Trước mắt người lính là đất, trời, gió, con đường, sao trời và những cánh chim... Đó chính là thiên nhiên quê hương thân yêu. Người lính đang ở trong lòng Tổ quốc nên họ tự hào ngẩng nhìn đón nhận... điều đó là phát hiện của nhà thơ vừa hiện thực vừa lãng mạn, thật thú vị!

Trong khổ thơ cuối, vẫn dòng thơ giản dị, trung thực, có nhiều hình ảnh cụ thể, sinh động, tác giả khắc họa hình ảnh những anh lính lái xe thật đáng yêu, trong câu thơ với nhịp 4/3 rồi 3/5 và cụm từ *ừ thì có bụi* để lại trong lòng ta ấn tượng về người lính ngộ nghĩnh, trẻ trung, bướng bỉnh. Vì nghĩa lớn anh coi thường gian khó, anh chấp nhận để vượt qua. Nếu câu thơ trên kia điệp từ *không* nhấn mạnh sự thiếu thốn thì câu thơ dưới điệp từ *có* cũng mang ý nghĩa đó, *có bụi* làm cho *tóc trắng như người già*, khốc liệt, khó khăn cho người lái lái chứ! Cách so sánh của tác giả thật giản dị, cụ thể, hóm hỉnh làm cho người đọc hình dung gió bụi trên con đường Hồ Chí Minh trước đây...

Những anh lính già vẫn trẻ và bướng:

Chưa cần rửa, phì phèo châm điếu thuốc.

Và điều quan trọng hơn là tình đồng đội gắn bó vui tươi *nhìn nhau mặt lúm cười ha ha*. Quý giá biết bao nụ cười rất lính đó. Âm thanh tiếng cười *ha ha* thật hồn nhiên, trẻ trung. Tiếng cười lạc quan yêu đời đó đã xua tan đi tất cả những khó khăn, gian khổ của hiện tượng *bom giạt bom rung* trên từng cây số trên đường Trường Sơn. Tiếng cười lạc quan tin tưởng yêu đời là nốt nhạc *hùng tráng* của anh lính lái xe ra trận. Âm thanh đó vang mãi trong lòng người đọc.

Tóm lại, những khổ thơ trên phác họa được hình tượng đẹp về người lính lái xe ra trận chống Mĩ cứu nước. Những câu thơ giản dị, hình ảnh cụ thể sinh động, tác giả có để lại những ấn tượng đẹp đẽ về tiểu đội xe không kính. Cảm ơn nhà thơ đã cho thế hệ trẻ ngày nay hiểu thêm về cha anh trước đây trong thời đất nước có chiến tranh. Hiểu được điều đó, em càng mến phục những người lính Trường Sơn năm xưa. Chính những người lính trẻ đó đã cùng cha ông làm nên lịch sử. Chính họ đã đóng góp công sức vào chiến thắng cho nền hòa bình hôm nay để chúng em được học tập dưới mái trường mới.

Trần Thùy Linh